

Es confonen de germà

Enciclopedia.cat diu que Ramon Xuriguera “col·laborà sobretot a *Art*”. El novembre de l’any passat va aparèixer una detallada biografia de l’escriptor, i el biògraf, Josep Camps i Arbós, diu a la primera pàgina de la introducció que bona part de la bibliografia que ha generat Xuriguera conté l’error d’indicar que va col·laborar a la revista *Art*, “quan, en realitat, qui hi va publicar alguns textos fou el seu germà Joan Baptista”.

Nova accepció de ‘trobar-se’

Lluís Hernández i Sonali (*Descobrint Mercè Rodoreda*, La Galera) diu que a la seu de la Institució de les Lletres Catalanes, on Mercè Rodoreda treballa, des de l’octubre del 1937, com a mecanògrafa de la secció d’edicions i revistes, hi era sempre present i actiu Joan Prat i, dues pàgines més endavant, diu que va ser a Roissy, refugiada amb una colla d’intel·lectuals com ella, “on va trobar el que seria el seu home, Joan Prat”. No hi ha pas cap contradicció, sinó un ús original del verb *trobar*, perquè, poques línies després, puntualitza: “Ja es coneixien, però a l’exili es van trobar.”

Rellesquen pel camí stendhallà

Labutxaca (Grup62) fa dir a Stendhal (*El roig i el negre*) que Julien va veure aparèixer l’alba del dia “pels camins llunyans de l’est”, en mantenir intacta la traducció de Ferran Toutain publicada a la “Biblioteca Pompeu Fabra”. Stendhal no parla pas de camins, sinó de xemeneies (“cheminées”). Si el Grup 62 hagués escollit la versió de Just Cabot publicada per una de les seves editorials, Proa, hauria respectat Stendhal.

Posar-se dret... o dret

Creació genuïna del DIEC2. La segona accepció d’estorinar-se: “Posar-se dret o erecte”. Quina diferència hi ha? Erecte és “dret, en posició vertical”. Llevat que pensin que per “posar-se erecte” cal entendre “en erecció”.

Apareix la traducció del fonamental ‘Diccionari de mitologia grega i romana’ de Pierre Grimal

Mariàngela Vilallonga, catedràtica de filologia llatina de la Universitat de Girona, ens diu que és el millor, però que l’havia de recomanar als seus estudiants en versió castellana. El *Dictionnaire de la Mythologie grecque et romaine*, de Pierre Grimal (París, 1912-1996), un repertori de les llegendes i mites més generalment esmentats o utilitzats en la literatura antiga, només es trobava en versió castellana i, tot i l’èxit d’aquesta traducció, cap de les grans editorials catalanes no s’hi havia interessat. Ha hagut de ser una editorial petita però espavilada, Edicions de 1984, que s’hi veiés amb cor. Finalment, la doctora Vilallonga podrà recomanar en català el *Diccionari de mitologia grega i romana*.

No era una tasca senzilla. Són més de 600 pàgines de lletra petita –lletra de diccionari. I amb dos índexs, un de noms propis i un altre de temes llegendaris. I amb notes a peu de pàgina de gran complexitat tècnica, atès que cada una inclou les referències essencials dels autors antics. Aquest és un dels valors que han fet recomanable i indispensable l’obra en els ambients acadèmics i cultes, la relació precisa de les fonts, de les obres en què parlen de cada mite.

La traducció ha implicat la incorporació al català d’una important quantitat de noms propis, bé topònims, bé noms de personatges. Els traductors, Montserrat Franquesa, Joaquim Gestí i Andreu Martí, han hagut d’estudiar quina opció triaven a l’hora d’establir les formes dels topònims o noms. En general, han seguit les recomanacions de Joan Alberich i Montserrat Ros a *La transcripció dels noms propis grecs i llatins*, però en alguns casos han optat per criteris i solucions diferents, imposades per l’ús i la tradició que n’han fet els més grans autors catalans –de Joanot Martorell i Rois de Corella a Carles Riba– i contrastades pels diccionaris del llatí Antoni Seva i del filòleg Joan Coromines. El principal criteri adoptat consisteix a seguir les formes de tradició llatina per a noms grecs, i alguns altres afecten els accents i la terminació en -os.

Cada entrada conté l’exposició dels principals relats i de les llegendes particulars en què el personatge esmentat té un paper. Sempre que ha estat possible, l’exposició de les llegendes s’intenta presentar volgutament resumida i en forma de biografia. En cada gran episodi, s’indiquen les diverses tradicions, començant per la testimoniada més antigament o bé per la que pot ser considerada, a priori, la menys evolucionada.

La traducció s’ha fet sobre l’edició revisada i la bibliografia actualitzada per l’autor, que va veure la llum l’any 2001. Havia passat mig segle d’ençà de la primera edició, apareguda el 1951. Edicions de 1984 ja era sensible a l’obra de Grimal i li havia traduït dues obres més: *El segle d’August* (1999) i *La mitologia grega* (Butxaca; 2a ed. 2007).

Tetis i Zeus a l’Olimp, d’Ingres. L’obra il·lustra la coberta del diccionari de Pierre Grimal.

Lluís Bonada